

CURS ACADÈMIC: 2008-2009

LLICENCIATURA: Documentació

CURS: Segon

Codi:	27246
Assignatura:	Llenguatges documentals
Tipus d'assignatura:	Tr
Nº de crèdits:	4.5
Professorat:	Remei Perpinyà
Llengua en que s'imparteix la docència:	Català
Quatrimestre:	2n

OBJECTIUS

- Aprofundir en el coneixement de l'ús dels tesaurus en la indexació i recuperació documental.
- Conèixer i desenvolupar les tècniques conceptuals de construcció de tesaurus.
- Conèixer i desenvolupar les tècniques de construcció automatitzada de tesaurus.

PROGRAMA DE CURS

---

1. Introducció. Els llenguatges documentals

Definició de llenguatges documentals. La necessitat de disposar d'un vocabulari controlat. Tipologia de llenguatges: llistes, cadenes de sinònims, taxonomies i tesarus. Diferències entre llistes d'encapçalaments de matèria i tesaurus.

2. Evolució històrica dels tesaurus i característiques principals

Evolució històrica dels tesaurus. Què són i per a què serveixen. Característiques principals, elements, estructura i presentació. Normes i directrius.

3. Termes d'indexació

Recopilació de material: diccionaris, diccionaris especialitzats, lèxics, bases de dades terminològiques, manuals de la disciplina. Característiques

generals dels termes d'indexació. Forma i composició. Termes compostos. Elements per clarificar el significat dels termes.

4. Xarxa de relacions semàntiques.

Llistat de microdisciplines, estructura d'equivalència semàntica, estructura d'equivalència jeràrquica, estructura d'equivalència associativa.

5. Presentació del tesaurus

Tipus de presentacions: Llistat alfabètic, llistat jeràrquic, índex kwic. Formats. Documentació que acompanya la presentació. Diferents tipus d'usuaris.

6. El procés de construcció d'un tesaurus

Determinant la necessitat de construir un nou tesarus. Definint les característiques principals d'un tesaurus. Fases de creació del tesaurus. Manteniment: creixement i actualització.

7. Construcció automatitzada de tesaurus

SGBD de construcció de tesaurus. Funcions, estructura i aplicacions

8. L'ús del tesaurus en la indexació dels documents i en la consulta

Particularitats de la indexació i de la recuperació amb tesaurus.

9. Avaluació de tesaurus

Indicadors de qualitat d'un tesaurus. Proves d'avaluació de tesaurus.

10. El futur dels tesaurus

Tesaurus, taxonomies i ontologies.

METODOLOGÍA DOCENT:

Lema de l'assignatura

“M'ho van explicar i ho vaig oblidar,
el vaig veure i ho vaig entendre,
el vaig fer i ho vaig aprendre.” (Confuci)

Les classes combinen sessions teòriques on s'explica la matèria proposada en el temari de l'assignatura amb sessions pràctiques que serveixen per aplicar els conceptes tractats en les sessions teòriques. Les pràctiques consisteixen en l'elaboració d'un tesaurus sobre una temàtica específica. Els alumnes elaboren

el thesaurus al llarg del curs de manera que es fa un seguiment continu de la progressió del treball.

MÈTODE D'AVUACIÓ

Examen teòric i realització de les pràctiques que es plantejaran el primer dia de classe. Es farà nota mitja de les dues parts, sempre i quan estiguin aprovades.

BIBLIOGRAFÍA

Manuals

AITCHINSON, Jean; GILCHRIST, Alan; BAWDEN, David. (2000) *Thesaurus construction and use: a practical manual*. 4th ed. London: Aslib. 218 p.

BARITÉ, Mario. (2000). *Diccionario de organización y representación del conocimiento: Clasificación, indización, terminología. Versión preliminar*. [En línia] <http://www.eubca.edu.uy/diccionario> [consulta: 11 de febrer de 2008]]

BLAIR, D.C. (1990) *Language and representation in information retrieval*. Amsterdam: Elsevier. 335 p.

CABRÉ, M.T. (1992) *La terminologia. La teoria, els mètodes, les aplicacions*. Barcelona, Empúries.

CHAUMIER, Jacques. (1988). *Le Traitement linguistique de l'information. 3e éd. mise a jour et augm*. Paris : Entreprise moderne d'édition, 1988. 186 p.

CURRÁS, Emilia. (2005). *Ontologías, taxonomía y tesauros : manual de construcción y uso*. Gijón: Trea. 337 p. Versió ampliada de: Emilia Currás. *Tesauros: lenguajes terminológicos*. Madrid: Paraninfo, 1991.

GIL URDICIÀIN, Blanca. (1996). *Manual de lenguajes documentales*. Madrid : Noesis. 269 p. (2a ed., rev. y ampl. Gijón : Trea, cop. 2004)

GILCHRIST, Alan (ed); Mahon Barry (ed). (2004). *Information architecture : designing information environments for purpose*. London : Facet. 266 p.

HUDON, Michèle. (1994). *Le Thésaurus: conception, élaboration, gestion*. Montreal : ASTED. 220 p.

LANCASTER, F.W. (1995). *El control del vocabulario en la recuperación de la información*. 2a ed. València: Universitat de València. 286 p.

LAUREILHE, Marie-Thérèse. (1981). *Le Thésaurus: son rôle, sa structure, son élaboration*. 2e éd. Villeurbane: Presses de l'ENSB.

MANIEZ, Jacques. *Actualité des langages documentaires : les fondements théoriques de la recherche d'information*. Paris : ADBS, cop. 2002

SOERGEL, Dagobert. (1974). *Indexing languages and thesauri : construction and maintenance*. Los Angeles : Melville Pub. XLIII, 632 p.

VAN SLYPE, Georges. (1991). *Los lenguajes de indización: concepción, construcción y utilización en sistemas documentales*. Madrid: Fundación Sánchez Ruipérez: Pirámide. 198 p.

Normes

"Documentación. Directrices para el establecimiento y desarrollo de tesauros monolingües: UNE 50106-90 (ISO 2788:1986)". En: *Documentación. Tomo 2: normas fundamentales*. Madrid: AENOR, 1994. p. 171-217.

Documentación. Directrices para la creación y desarrollo de tesauros multilingües. ISO 5964:1985 (UNE 50125:1997)

"Métodos para el análisis de documentos, determinación de su contenido y selección de los términos de indización. UNE 50121-91 (ISO 5963/1985)". *Revista Española de Documentación Científica*. 15 (enero 1992). p. 13-23.

Guidelines for the construction, format, and management of monolingual controlled Vocabularies ANSI/NISO Z39.19 – 2005 (Revision of Z39.19-2003).

International Federation of Library Associations, Classification and Indexing Section, Working Group on Guidelines for Multilingual Thesauri. *Guidelines for Multilingual Thesauri*. IFLA, April 2005.

URL: <http://www.ifla.org/VII/s29/pubs/Draft-multilingualthesauri.pdf>.

BS 8723-1:2005. *Structured vocabularies for information retrieval — Guide — Part 1: Definitions, symbols and abbreviations*. London : British Standards Institution BSI, 2005. ISBN 0 580 46798 8.

BS 8723-2:2005. *Structured vocabularies for information retrieval — Guide — Part 2: Thesauri*. London : British Standards Institution, 2005. ISBN 0 580 46799 6.

BS 8723-3:2007. *Structured vocabularies for information retrieval. Guide. Vocabularies other than thesauri*. London : British Standards Institution, 2007.

BS 8723-4:2007. *Structured vocabularies for information retrieval. Guide. Interoperability between vocabularies*. London : British Standards Institution, 2007.

Bibliografia complementària

Arano, Silvia; Codina, Lluís (2004). "La estructura conceptual de los tesauros en el entorno digital: nuevas posibilidades en la representación de la información y el control terminológico". En: *Jornades Catalanes d'informació i documentació*. IX. Barcelona. 2004. p. 41-58

Cataloging and classification quarterly. Vol. 37, núm. 3-4 (2004). El número 3-4 d'aquesta revista és íntegrament dedicat a tesauros.

Design/selection criteria for software used to handle controlled vocabularies [En línia]. London: Cabinet Office, 3/6/2005 Version: 1.1. <<http://www.govtalk.gov.uk/documents/2005-04TaxonomySoftwareRequirements.pdf>>

Documentaliste – Sciences de la information, vol. 44, núm. 1 (feb. 2007). Aquest número està dedicat íntegrament als llenguatges documentals i als tesauros.

Documentation et bibliothèques, vol 52, núm 2, (avril-juin 2006). Aquest número està dedicat íntegrament als llenguatges documentals i als tesauros.

LEFÈVRE, Philippe. *La recherche d'informations : du texte intégral au thésaurus*. Paris : Hermès Sciences, 2000. 253 p.

GARCÍA GUTIÉRREZ, Antonio Luis (1990). *Estructura lingüística de la documentación: teoría y método*. Murcia : Universidad de Murcia. 166 p.

García Jiménez, Antonio (2004). "Instrumentos de representación del conocimiento: tesauros versus ontologías". En: *Anales de Documentación*. Núm. 7 (2004), p. 79-95.

García Jiménez, Antonio (2006). «Una aproximació als llenguatges ¿documentals? en la web semàntica» [en línia]. *Item: revista de biblioteconomia i documentació*, núm. 42 (gener-abril 2006), p. 33-50. <http://www.raco.cat/index.php/Item/article/view/71697/81933>

GIL URDICIAIN, Blanca (1998). "Orígenes y evolución de los tesauros en España". *Revista General de Información y Documentación*. 8, 1 (1998), p. 63-110.

IZQUIERDO ARROYO, José María; MORENO FERNÁNDEZ, Luis Miguel (1994). "Lista de encabezamientos de materia y thesauri en perspectiva comparada". *Documentación de las ciencias de la información*. 17 (1994), p. 287-310

Laguens García, José Luis (2006). «Tesauros y lenguajes controlados en Internet» [en línia]. *Anales de documentación*, núm. 9 (2006), p. 105-121. <http://www.um.es/fccd/anales/ad09/ad0907.pdf>

McCulloch, Emma. (2005). "Thesauri: practical guidance for construction". En: *Library Review*. Vol. 54, núm. 7, p. 403-409

Mochón, Gonzalo; Sorli Rojo, Ángela. (2001). "Tesauros, glosarios y diccionarios de biblioteconomía y documentación en Internet". En: *Revista Española de Documentación Científica*. Vol. 24, núm. 3 (2001)

Peón Pérez, Jaime Luis. (2005). "Lenguajes documentales y administración pública: análisis de tesauros en lengua española". En: *Revista General de Información y Documentación*, vol. 15, núm. 1 (2005),: 105-122

Rodríguez Bravo, Blanca. (2007). «La integració de la dona en els llenguatges documentals : una utopia necessària» [en línia]. *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 18 (juny 2007).

http://www2.ub.edu/bid/consulta_articulos.php?fichero=18rodri1.htm

Salse i Rovira, Marina; Pradas i Garijo, Marga. (2002). "L'abre del Coneixement: un projecte de classificació i tesauroització de la terminologia en català". En: *Item. Revista de Biblioteconomia i Documentació*. Núm. 31 (2002), p. 93-110.

VALLE BRACERO, Antonio; REY GUERRERO, Alfredo del; PAEZ MAÑÁ, Jorge; VALLE BRACERO, Reyes. (2000). "Tesauros en html: un modelo de diseño y estructura para su consulta en la malla mundial (www)". *Revista General de Información y Documentación*. 23,2 (2000). p. 159-178.